

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

---

*Symposium "Ervaringen en dilemma's in de restauratie praktijk"
St. Joriskerk Amersfoort – 2 juni 2015*

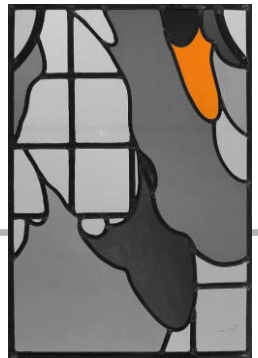
Drs. Marije Wolfswinkel, voorzitter Ondernemersvereniging van Glazeniers
Ing. Henk van Boxtel, bouwkundige, Bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

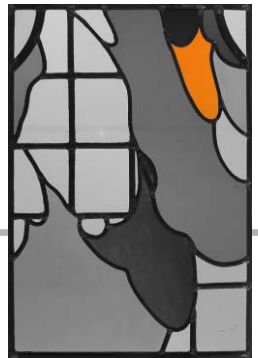
ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- De URL wat heb ik er aan ?
  - URL / ERM / BRL
  - de restauratieladder

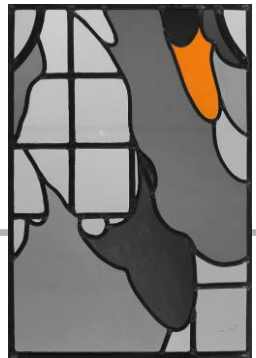

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

Restauratiecategorieën (hiërarchisch)	
• Conserveren / onderhoud	
• Repareren	
• Vernieuwen (technisch falen van de constructie/ bedreiging voortbestaan)	• Kopiëren
	• Imiteren
	• Verbeteren

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

Registratieformulier Werk: Jacobus de Meerdere Code: HDJM april 2003
Staat: schoon

0 1 2 6 8

33 loodje 23A nieuw 23A nieuw 23 nieuw 23 nieuw 23 nieuw 23 nieuw

17 lijnen 23A nieuw 23 nieuw 23A nieuw 23 nieuw

1	2	3
4	5	
6	7	
8	9	
10	11	
12	13	
14	15	
16	17	
18	19	
20	21	

Raamnr.: 46-4

afm. messing: H 575 x B ..
afm. glas-in-lood: H 570 x B ..

paraaf

Fotograferen vuil ..... HV
Digitaal monteren ..... HV

Reinigen ..... ML
Fotograferen schoon ..... HV
Staat beschrijven ..... MW

Demoneren .....
Bijsnijden ..... MS
Lijmen/uitvullen .....
Brandschilderen ..... MB

Zetten/maatcontrole ..... MS
Kitten .....
Patineren .....

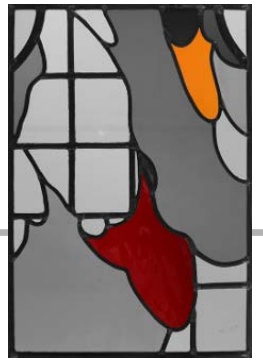
U-profiel zagen/buigen .....
U-profiel aanbrengen .....
Koud retoucheren .....
Fixeren retouche .....
Roeden aanbrengen .....
Hamerslag lakken .....

Fotograferen eindstaat .....
Digitaal monteren .....
Digitaal verslag .....

Eindcontrole en datum .....

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- Verbinden opdrachtgevers en –nemers
  - wat is een opdrachtgever ?
  - wat is een opdrachtnemer ?

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- dilemma's voor de opdrachtgever
  - problemen in de praktijk

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- dilemma's voor de opdrachtnemer
  - problemen in de praktijk

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- de URL betekent voor .....
  - een opdrachtgever

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- Legenda:
- nieuw glas (restaureren)
  - breukloodje toepassen
  - verlijming van glas

R17-d1 1-1

R17-d1 1-2

5 x nieuw glas

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- de URL betekent voor .....
  - een glazenier

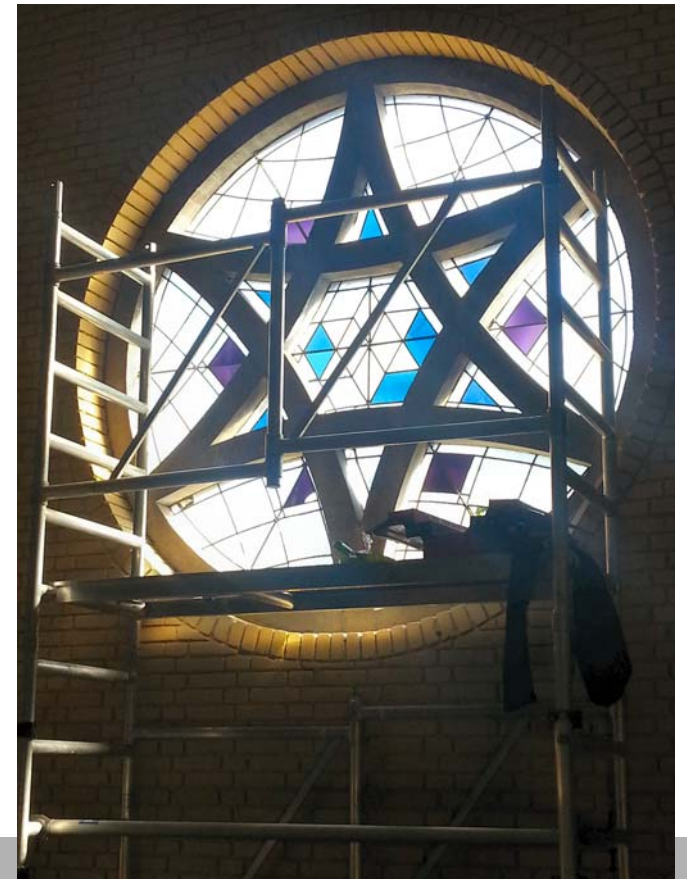
ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

- stellingen, voorbeelden uit de URL
  - .....

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

---

stellingen, voorbeelden uit de URL

1. De glazenier, de expert die een opname en adviesrapport (event. Glazenier restauratiebestek) opmaakt en uitbrengt zou nooit de aannemer kunnen en mogen zijn die het werk krijgt.
2. Restauratie van ramen hoeft niet perse gelijk te lopen met de restauratie van het gebouw, er kan bij het plaatsen makkelijk met eigen steigers gewerkt worden (bij voorkeur dus weinig of geen deadlines)

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

---

stellingen, voorbeelden uit de URL

3. Er moet altijd een restauratierapport uitgebracht worden a.d.h.v. foto's (verantwoording)
4. Materiaal gebruik, bestaand en verwerkt zoals - katten - loodprofielen - glas – roeden moet altijd vermeld worden in opname en verantwoording

ERM richtlijnen: wat kan ik er mee?

---

stellingen, voorbeelden uit de URL

5. Een restauratie atelier dat de opdracht verwerft, behoeft nooit alle werkzaamheden zelf (te kunnen) uit te voeren (mag dus met collega's en andere disciplines samenwerken) maar is wel altijd verantwoordelijk voor de kwaliteit van het werk aan de ramen
6. Vervangen monumentaal glas zou altijd aan de eigenaar teruggegeven moeten worden

stellingen, voorbeelden uit de URL

7. Bij de toepassing van voorzetbeglazing of de museale opstelling is opnieuw verloden bijna nooit nodig.

8. Er wordt bij restauraties nog altijd veel, teveel origineel werk vooral nog goed lood vervangen door nieuw, veelal als enige reden dat men de netheid en eenheid als "mooi" ervaart. Ook wordt er veel vervangen met als achtergrond "ik sta er nu toch voor en anders kost het aan steigerwerk etc. straks veel meer." Zeker als men tevens een beschermende beglazing toepast.

ERM-richtlijnen: wat kan ik er mee?

---

bedankt voor uw aandacht

Drs. Marije Wolfswinkel, voorzitter Ondernemersvereniging van Glazeniers
Ing. Henk van Boxtel, bouwkundige, Bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam